

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

HGK priopćenje

Split, 29. rujna 2023.

Promocije trećeg dana 6. Mediteranskog festivala knjige

Polovica puta, treći dan ovogodišnjeg 6. Mediteranskog festivala knjige započela je promocijom zbirke kratkih priča mladog Omišanina **Ivana Katičića** *Ovdje ničeg nema*, koju su predstavili **Patricija Horvat** i **Marinko Koščec**.

Katičić je rekao da je njegova knjiga o "crnilu, srcu tame i pokušaju da se u teškom nađe zrnce humora". Koščec je istaknuo da je Katičić putopisac, jer pokazuje jednu verziju Mediterana kakvu nam ne bi prikazali ni u jednoj turističkoj publikaciji.

"On nas vodi u zaleđe, u krš u kojem se živi brutalno, u zakutke svake tamošnje obitelji. Istodobno ga prikazuje i surovo i nježno i s dozom ciničnog humora. Zato pojam putopisac treba shvatiti uvjetno", kaže Koščec, dodajući da su Katičićevi likovi zapravo varijacija uvijek istog tipa likova, počevši od surovog oca. Sam Katičić kaže da piše o ljudima koji ga frustriraju, poput kolega s posla koji zabadaju nos u tuđe poslove, i pokušava ih prenijeti u okruženje svojih priča.

Patricija Horvat istaknula je spoj povijesti i zemljopisa u Katičićevim pričama, i smještanje cijelog jednog malog svemira kroz jednostavne rečenice. Sam autor kaže da ga i inače privlači tama, koja je za njega ljepota, koju nalazi i u bavljenju speleologijom. Koščec je, pak, njegov stil usporedio s tehnikom carverovskih "kratkih rezova", "mudro sažimajući izričaj na najbitnije, usko se fokusirao, onako kako mu je diktiralo pisanje o uskogrudnoj sredini".

Nešto vedriji tonovi vladali su na drugoj promociji, izuzetno posjećenom predstavljanju romana *Život i snoviđenja neustrašivog žohara Zaštomira*, noviteta i prvog djela **Borisa Dežulovića** namijenjenog djeci i mladima, kojeg je publici predstavila Patricija Horvat.

"Ne volim kategoriju dječja književnost, sve su knjige namijenjene svima. Svaka je dječja knjiga za odrasle, svaka je knjiga za odrasle i za djecu. Ovo je ozbiljan ljubavno pustolovni roman, jednako namijenjen svima", rekao je na početku Dežulović, dodajući da odgovornost pisanja za djecu proizlazi iz toga što se djecu ne može prevariti.

Dežulović u svom romanu piše o žoharu koji napušta svoju nastambu i ide u život u kojem se među ostalim zaljubljuje u gusjenicu Sunčicu. Priča mu se - kako priznaje - u glavi "kiselih" godinama zbog nepravde koja se oduvijek nanosila kukcima, kojih u svjetskoj književnosti nema, osim kukca-čovjeka Franza Kafke.

"Nemojte ubijati žohare, ako vam smetaju preselite se", rekao je, dodajući da je pouka njegovog romana da na svijetu ima mjesta za svih nas.

Zaštomir je ime dobio zbog konstantnog zapitkivanja, na svaki odgovor imao je tisuću zašto, a kad prestane pitati ulazi u svijet odraslih.

"Tako je i kod ljudi, kojima u školama ubijamo želju da pitaju 'zašto'. Dok se pitamo, dijete u nama je živo. U tom smislu nisam nikad odrastao, i nadam se da nikad neću prestati pitati, kao što želim svakom djetetu da nikad ne prestanu zapitkivati. Inače se pomirimo sa svijetom kakav je danas", kaže Dežulović, dodajući da je propitivanje teži put za prolaz kroz život.

Dežulović smatra da svaka književnost treba oplemeniti ljude. Njegov roman nije stručna knjiga o kukcima, i iz nje neće naučiti kakav je doista život žohara. No, naučit će o pravdi i nepravdi, ljubavi i mržnji, odgovornosti...

"U današnjem svijetu sve je postalo banalna tema, pa i ljubav, koji je najplemenitija ljudska osobina. No, neću zbog toga odustati od ljubavi i pisanja o ljubavi, pa je i ovo prvenstveno ljubavni roman", kaže. Roman o Zaštomiru uči čitatelja i čuvanju različitosti, jer se on s prijateljima žoharima udružuje u otporu prema kupcima koje ljudi zbog ljepote vole. Istodobno, on je i posveta Cervantesovom *Don Quijoteu*, Kafkinom *Preobražaju...*, a ilustracijama ga je obogatio **Damir Urban**.

"To je i autobiografski, jer se u ovom društvu, državi i svijetu osjećam kao prezreni žohar. A svi smo isti kukci, samo su neki šareni, a neki žohari. Puno je lakše mrziti, teže je razumijevati druge i preuzimati odgovornost za svoje postupke, i to treba učiti djecu".

Istoga dana saznali smo što u knjizi *Šalaporte* o otoku Prviću donosi **Marko Gregur** (uz promotoricu Patriciju Horvat), koji se prvi put predstavio splitskoj književnoj publici. ZA neupućene, šalaporta je prvički naziv za prozorske škure. Otkud Koprivničanin na Prviću?

"Važan mi je zavičaj i identitet i čuvanje stvari od propadanja. No, i Prvić doživljam kao zavičaj, jer mi je kroz ljetovanja dio djetinjstva, i želim ga sačuvati za sebe", kaže Gregur, koji se - kaže - bezbolno prebacio na prvički dijalekt, a da inače osim na standardnom hrvatskom piše i na kajkavskom. Jasno, kaže, imao je savjetnike, kao i u kulturološkim, pa i tehničkim pitanjima. Također, cjeloživotnim boravcima na Prviću ušao je i u način života malog mesta, u kakvima radije živi nego u velikom gradu, jer mu se čini da se u njima više vodi računa o drugim ljudima.

Najposjećenija promocija dosadašnjeg tijeka Festivala ipak je bilo predstavljanje knjige *Depra Aleksandra Stankovića* s kojim je razgovarala **Tanja Mravak**. Stanković je, kako je rekla Mravak, jedan od 400 tisuća građana Hrvatske oboljelih od depresije, koji je pritom od 2009. kad mu je postavljena dijagnoza radio mnogo gledanih televizijskih emisija poput "Nedjeljom u 2", pisao zbirke poezije i kratkih priča...

"Volio bih da sam hrabra osoba, ali za ovo nije trebala velika hrabrost. Trebala bi da mi je 30 i da je preda mnom karijera, da me obitelj ne podržava. Zapravo ništa ne gubim 'izlaskom iz ormara'. Oni koji me ne vole neće me zbog ovoga zavoljeti. Jedina hrabrost je bila objašnjavanje supruzi zašto ovo radim i izlažem i obitelj. No, shvatili smo da će korist od knjige biti veća od inkomodacije koju je izazvala. A najveća korist je da će poslužiti ljudima koji imaju takve probleme da potraže pomoć, i da će senzibilizirati ljude koji ne znaju što je depresija da bi shvatili oboljele", rekao je Stanković.

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

Kako je rekao, pisanje je za njega neka vrsta terapije. Depresiju je opisao kao dezorijentaciju, nemogućnost smislene komunikacije, uz somatske probleme. Najgore kod depresije je što ona traje, i ne prestaje, niti se čovjek osjeća bolje.

"U tim trenucima puno su mi značila svjedočanstva ljudi koji se s depresijom nose godinama, a istodobno su funkcionalni ljudi u svojim karijerama i obiteljskim životima. Osjećao sam ih kao ruku koja me izvlači iz bunara. Nadao sam se da će i ova knjiga kod drugih izazvati isti učinak", kaže Stanković.

Tanja Mravak je, opisujući knjigu, navela da ona pokazuje sve ciklične faze Stankovićeve bolesti, uključujući i poeziju. No, kaže, "'Depra' neće čitatelja baciti u depru". Sam autor kaže da gužve, a time i promocije i javna događanja ili intervjuje, ne voli, jer mu se ponekad čini da velikom prisutnošću u medijima može i trivijalizirati tako tešku temu kao što je depresija.

"Nisam skroman čovjek, ali ne osjećam se dobro kad me previše ima na ovoj temi, jer se događa tabloidizacija", kaže Stanković.

Govoreći o mogućim uzrocima ili okidačima svoje depresije, Stanković navodi različite osobne situacije, ali i traume izazvane ratom i buđenjem međunacionalne mržnje, posao u kojem 24 godine radi emisije uživo sa svim anksioznostima, naporima, da bi mu se dogodilo i da osjeća da vlastitom djetetu ne može pružiti mnogo toga što bi želio, poput očinske postporodajne depresije.

Mravak je istaknula i probleme koje okolina ima s depresivnim ljudima, jer ne znaju kako im pomoći. Stanković kaže da je njemu dijagnosticiran srednje težak slučaj depresije.

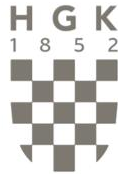
"Iz ljubavi vas mnogi žele oraspoložiti, savjeti poput izlaska u prirodu ili nalaženja hobija mogu pomoći ljudima na rubu depresije, ali ne i onima koji su već teže oboljeli", kaže, i dodaje da zna slučajeve u kojima ni obitelj oboljelih ne želi priznati čak ni postojanje depresije kao bolesti.

"U Hrvatskoj je jaka i stigma prema farmakoterapiji, a i kao bolest je i dalje neprepoznata. Ovo je bolest kojoj treba pristupiti sustavno, ići kod psihologa ili psihijatra, farmakoterapija ili kombinacija. Izlaza ima", kaže Stanković.

Tanja Mravak iznijela je i problem stigmatizacije, straha od gubitka posla, što navodi i na probleme u sustavu koji se ne bave takvom stigmom. Stanković je svjestan takvih problema, naveo je i primjere izbjegavanja prihvaćanja dijagnoze. Spomenuo je i primjer svojedobnog norveškog premijera, koji je javno priznao bolest, povukao se na tri mjeseca i potom se vratio na posao.

Stanković u knjizi daje različita imena depresiji, od Zvijeri do Gazde, a naslovom "Depra", skoro deminutivom, htio je pokazati da je prigrio bolest kao što je ona obuzela njega. Mravak je, s druge strane, pitala koliko ga bolest etiketira.

"Najvažnije mi je što o meni misli moja obitelj i moji prijatelji, ali ne mogu razmišljati o tome što jako široki krugovi misle o meni. Kad bih primijetio da me ljudi gledaju drukčije, značilo bi da sam u depresiji", kaže Stanković, dodajući da mu najteže pada što mu se toliki ljudi

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

javljaju s mnogo većim problemima od njegovih, a on im osim nekim praktičnim savjetom ne može pomoći.

Naravno, i treći dan bio je obilježen radionicama za djecu iz cijele Splitsko-dalmatinske županije, uz one uobičajene bio je tu i kviz posvećen Harryju Potteru, radionica Gradske knjižnice Marka Marulića, Maštaonica...

-

Ivica Profaca

PR voditelj Mediteranskog festivala knjige

mobitel: 098 9811 800

e-mail: iprofaca@gmail.com

www.mfk.hr